

de ungel — kunde forstaa hvad denne dag betød for hende. Glimrende veltalende, vittig, rolig og fri for al svulstighet som hun var, skildret hun kvindebevægelsen fra det første møte i den lille amerikanske by Seneca Falls i 1848, da de offentlige skoler i reglen kun var aapne for pikebørn i *ferien*, naar gutterne var fri, og da bare fra kl. 6-8 om morgenen — til idag da dørene er lukket op for kvinder, saa de kan faa den utdannelse de selv ønsker, og saa godt som alle leveveie ogsaa er aapne for dem. I de 4*) av unionens 45 stater har kvinder fuld borgerlig og politisk likestilling med mænd. Stemmeretssaken var hendes livsarbejde, og utallige var de ganger hun hadde talt den sak, og meget hadde hun utstaat av haan og forfølgelse. Hun var blit utleet, stillet for myndigheter og domstole, endog truet paa livet, inden hun var naad saa vidt som idag.

Ens hjerte blev fyldt med taknemlighet mot denne fine, noble kvinde, som var den ene av de to, der la planen til den bevægelse, som nu pulserer gjennom den hele civiliserede verden. Sammen med sin i 1900 avdøde ven, Mrs. Cady Stanton, gik Susan Anthony fra seir til seir i arbeidet for kvinders stemmeret, trods politimyndigheter og motstand fra alle kanter. Alvorlig, fast og kraftig, uten et eneste bittert træk i det ædle ansigt, besjælet av en urokkelig tro paa sin saks retfærdighet og derfor sikker paa dens seir, stod og vil altid Susan Anthony staa for mig, da hun fortalte om sit felttog mod gamle fordomme og forældede institutioner. Det var med inderlig glæde jeg senere hen erfarte av en at de tilstedeværende amerikanere, at hendes landsmænd forlængst har forstaaet at vurdere hendes personlighet. Baade mænd og kvinder derover bøier sig i dyp ærbødighet for denne veteran.

En amerikansk forfatter — Mr. William Canning — har i beundring for hendes store organisationstalent kaldt hende »Kvindefelttogets Napo-

leon«. Vi kvinder vet imidlertid at hun ellers intet har tilfælles med Frankrikes keiser. Men fra mænds standpunkt er vel dette høieste potens av beundring, og som saadan faar vi se paa den. Byen Rochester i Amerika er stolt over at hun var dens barn, og at det var fra den hun begyndte sin agitatoriske virksomhet, især efter at hun officielt er anerkjendt som »en av de mest ophøiede skikkelser i Amerikas historie«. Vi saa det ogsaa, hvor hendes amerikanske medarbeidere ved alle leiligheter lod hende og os føle, at hun var deres egen, og at de var stolte av det. De forstod at anerkjende hendes arbejde og hendes storhet som menneske, slik som jeg igrunden tror at kun amerikanske kan denne for os mennesker saa vanskelige kunst.

Altid var »aunt Susan«, som amerikanerne kalder hende, i godt humør, smaavittig, ungdommelig begeistret og fyrig i sin tale. Alle forstod vi at hun kun hadde forfulgt sit maal og kastet alt det andet tilside som kunde hindre hende i at naa dette. Hun har i sit arbejde aldrig forlangt noget for sig selv, men ubøielig fast i sit princip, og dog, saa hjertevarm — alt for den sak hun kjæmpet for! — Da jeg senere hen under møtet hadde den ære og glæde at trykke hendes haand, sa hun til mig: »Jeg kommer om 2 aar til kongressen i Kjøbenhavn, og da tar jeg med det samme en trip op til Norge!« Som man vet, blev ikke det saa. Hun maatte dele alle dødeliges lod. Da Alliancen holdt sit møte i Kjøbenhavn, hadde gravens fred lukket sig over hende, og vi, som var tilstede ogsaa paa dette møte, følte savnet av den store kvinde, som man har kaldt »Amerikas ukronede dronning«!

En av Susans »young girls« tiltrak sig ved sit blide sympatetiske væsen, alles opmærksomhet. Det var Mrs. Chapman Catt. Som Alliancens præsident burde hun kanske være nævnt først. Men jeg vet, at Mrs. Chapman Catt tilgir mig, at Susan Anthony her er kommet som nr. 1. Hun præsiderede den ene dags formiddag i Susans sted. Carrie Chapman Catt blev senere valgt til Den internationale stemmerets

Alliances præsident, da Susan Anthony avskog dette hverv. Som den der i lang tid har staaet i spidsen for organisationsarbeide, besidder Mrs. Chapman Catt en storartet ro og sindighet. Av væsen er hun stille og beskeden, næsten tilbakeholden. Og dog en glimrende folketaler. Jeg tror allikevel at det jeg dengang og senerehen mest beundrer hos hende, er den evne hun har til at høre paa hvad andre har at si, og til at gaa ind paa, sætte sig ind i ens meninger, om de virker aldrig saa meget fra hendes egne. Jeg har senere hat den glæde at komme i nærmere berøring med hende, og lært at skatte denne hendes evne, som jeg igrunden tror det er faa mennesker git at ha. For en præsident i et verdensforbund er den uskatteleg.

I et klart, intelligent og varmt foredrag la hun ved møtets slutning, efter at hun var valgt til præsident, og senere fra prækestolen i den kirke, hvor hun sidste dag talte, de tilstedeværende mænd og kvinder paa hjerte at arbejde for kvinders stemmeret, hver paa sin maate, hver efter sine forholde, idet hun fremholdt at enhver aldrig saa liten anstrengelse, og ethvert litet arbejde, utført i sandhetens og retfærdighetens tjeneste, før eller senere vil faa sin løn og kronas med seir.

Ved møtets aapning overrakte Mrs. Chapman Catt den vordende organisation en »gavel«. Det var en slags hammer — nærmest en klubbe — som blev foræret Alliancen av den amerikanske Kvindestemmeretsforening, hvis formand Mrs. Ch. Catt dengang var, med ønsket om at den maatte virke med til kvindernes seir. Og denne klubbe hadde faat sin historiske indvielse, idet den var arbeidet av træ, som hadde vokset i skogene, og sølv som var utvundet av bjergene, i staten Wyoming, den første stat i hele verden, hvor kvinder fik fuld likestilling med mænd. Nu sendtes den av denne ældste kulturstat som faddergave til det internationale kvindestemmeretsmøte. Den blev mottat med stormende bifald, og overrakt Susan Anthony, som her indviet den til fremtidig bruk ved vore internationale møter. Og Mrs. Chap-

*) Siden 1910 er der 5 stater, hvor kvinder er fuldt likestillet med mænd.